

Fonetik: Bir dilin seslerini ve seslerle ilgili özelliklerini inceleyen dil bilgisi dalına denir.

Diksiyon, sesleri ve sözleri dilin kurallarına uygun olarak söyleme biçimi; hitabet ise etkili söz söyleme sanatıdır.

DİKSİYONUN KURALLARI

- Hece ve sözcük vurgusuna dikkat etmek,
- Sesleri doğru boğumlamak,
- Jest, mimiklere dikkat etmek,
- Yerinde ve doğru tonlama yapmak,
- Sözcüklerin anlam değerlerine göre sesi kullanmak,
- Uzun ve kısa heceleri doğru söylemek,
- İşitilebilir bir sesle konuşmak.

GÜZEL KONUŞMANIN ÖNEMİ

DOĞRU VE GÜZEL KONUŞMANIN BİREYE KAZANDIRDIKLARI

- İnsanlarla doğru iletişim kurabilmek;
- Meslekte başarı kazanmak,
- Toplumda saygı görmek,
- Dinleyenleri ikna edebilmek,
- Tercih edilmek,
- Başarılı olmak,
- İnsanların kalplerini kazanmak

DOĞRU VE GÜZEL KONUŞMANIN TOPLUMA KAZANDIRDIKLARI

- **Barış ortamı sağlanır**
- **Kültürel ve sosyal ilişkiler artar.**
- **Toplumların diğer toplumlar arasındaki itibarı artar.**
- **Ekonomik ilişkiler düzenli hale gelir.**

KONUŞMANIN UNSURLARI

1. **Bedensel davranış:** Duruş, jest, mimik gibi görsel simgeler konuşmanın temel öğeleridir.
2. **Ses:** Ses ile kişilik arasında yakın bir ilişki vardır. Bir dilin sözcükleri anlam bakımından zengin olabilir. Bu zenginlik, ancak ses ile sözün doğru birleşimiyle belirtilebilir.
3. **Dil:** İnsanlar arasında anlaşma aracı olan dil; duygu, düşünce ve istekleri ifade etmede kullanılır. Konuşma sırasında duyguların, düşüncelerin tam ve doğru olarak iletilebilmesi için telaffuz ve üsluba dikkat etmek gereklidir.
4. **Düşünce (Zihinsel Etkinlik):** Zihinsel etkinlik konuşmanın görsel ve işitsel öğelerle ifade edilmesinden önceki süreçtir.
Konuşmacı işe önce zihinsel oluşumlarla başlar, sonra bu oluşumları dilin kalıplarına aktarır, bu kalıpları seslendirir, en sonunda da jestlerle, ses ve söz halinde sunar.

KONUŞMA KUSURLARI

- **Ana dili iyi kullanamamak,**
- **Yerel ağızla konuşmak,**
- **Ses tonunu ayarlayamamak, kontrol edememek,**
- **Sözcükleri doğru telaffuz edememek,**
- **Konuşmayı gereksiz yere uzatmak,**
- **Kendini övmek, yapmacık davranışlarda bulunmak,**
- **Eleştiriye kapalı olmak,**
- **Beden dilini, mimikleri doğru kullanamamak,**
- **Argo ve kaba sözler kullanmak,**
- **Heyecanını yenememek,**
- **Sözcükleri tekrarlamak,**
- **Eee..., ııı..., aaa... gibi sesler çıkarmak.**

KONUŞMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. **Canlı, inandırıcı, ilgi çekici, olma:** Konuşmamızı baştan sona canlı bir havada dinlenebilmesi için ifadelerimize, ses tonumuza ve özellikle hareketlerimize ayrı bir özen göstermeliyiz.
2. **Konuşma süresinin kontrolü:** Verilen süreye bağlı kalmamız dinleyicilere saygı gereğidir. Konuşmamızı bu süreye uygun bir şekilde planlayıp sunmalıyız.
3. **Vurgu, tonlama, telaffuz:** Konuşmacı ile dinleyiciler arasındaki iletişimi sağlayan sesimizdir. Bu nedenle telaffuz tonlama ve vurgumuza dikkat etmeliyiz.
4. **Üslubu, sözcükleri amaca göre belirleme:** Konuşmayı dinleyiciye ve yapılan ortama göre belirlemeliyiz.

1.2.2. Solunum

Solunum, canlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri için oksijenli havayı akciğerlere

çekme ve karbondioksiti verilen havayla dışarı çıkarma hareketidir. Solunumun ana işlevi budur. İkinci işlevi ise konuşmayı sağlamasıdır.

Türkçe nefes verirken konuşulan bir dildir. Konuşmanın etkili olabilmesi ve

diksiyonun düzgün olabilmesi için, konuşan kişilerin doğru solunum tekniklerini biliyor ve kullanıyor olmaları gerekmektedir.

1.2.2.1. Solunum Yöntemi

Doğru solunum yöntemini kullanarak nefes almak ve vermek diksiyon açısından çok

önemlidir. Çünkü ses tellerini titreşime geçiren, sesin tınlamasını gerçekleştiren nefestir. Onun için nefes doğru ve düzenli olarak alınıp kullanılmalıdır.

Nefes ses üretim merkezini harekete geçiren bir güçtür. Nefes olmadan sestem

bahsetmemiz imkansızdır. Sesin üretim merkezi ise gırtlak (hançere) dir. Eğer doğru nefes alıp

kullanmazsak nefes bu merkezi zorlayıp yıpratır ve sonuç olarak üretimin kalitesi düşer.Yani cılız ve kalitesiz bir ses elde ederiz.

İyi bir solunum olmadan doğru bir diksiyon tarzı olması mümkün değildir. Peki iyi bir

solunum ne demektir?

İyi bir solunum, soluk alırken akciğerlere yeterli ölçüde havayı alıp sonra yorgunluk

duymadan onu geri vermektir.

İyi bir solunum elde edebilmek için de diyaframı kullanarak nefes almamız

gerekmektedir.

Akciğerlerimiz arkadan omurga, önden göğüs kemiği ve yanlarda bunlara birer birer

kıkırdaklarla bağlanan kaburga kemikleri tarafından kemikten bir kafes içinde

bulunmaktadır. Ama bu kafesin aşağı tarafında “diyafram” adı verilen kastan yapılmış geniş bir perde ile örtülmektedir. Bu perde esnektir ve aşağı doğru gerilebilir.

Akciğerlerimizin sağ tarafında üç lop, sol tarafında ise iki lop bulunmaktadır.

Akciğerimizin her iki tarafında da bulunan alt loplar yan taraflara doğru da uzanırlar ve üst loplardan çok daha büyüktürler. Alt lopların alabileceği oksijen kapasitesi üst loplara göre daha fazladır.

Çoğumuz akciğerlerimizin üst loplarını dolduracak kadar havayı içimize

çektığımızdan sadece sınırlı üst lopları kullanmış oluruz ve vücudumuzda yeteri miktarda kan temizlenememiş olur. Halbuki bebeklerin nefes alışlarına dikkat edersek karından gerçekleştiğini görürüz.

Doğru solunum yöntemi akciğerlerimizin alt loplarını da oksijenle dolduracak şekilde

nefes alıp sonra vermektir.

1.2.2.1.1. Soluk Alma

Suluk alırken dikkat edilmesi gereken hususlar; derin bir şekilde, sık olarak, çabuk,

düzenli, sinirlenmeden ve gürültüsüz olarak soluk alması gerekir.

Suluk alma kusurlarının başında gürültülü soluk alma gelmektedir. Bu durum

dinleyiciyi rahatsız eder.

Doğal solunumda burundan soluk alınmalıdır ve ağız kapalı tutulmalıdır. Burundan

soluk alırken alınan hava ısınır ve temizlenir. Çünkü burun içindeki kıvrımlar ve kıllar

süzgeç görevini görmektedirler.

Ama bazen diksiyonda ağızdan soluk almak da gerekebilir. Konuşan kişi söz

söylerken gereken yerde soluk almak için ağzını kapayacak zaman bulamayabilir.

Suluk Alma Şekilleri

1. Göğüsten Soluk Alma: Bu nefese omuz nefesi de denilmektedir. Çünkü nefes

alırken omuzlar kalkıp üst göğüs genişler, diyafram aşağı inmez hatta biraz

yükseldiği için karın içeri girer. Bu nefes alma şekli düzgün bir diksiyon için

uygun değildir.

2. Kaburga Nefesi: Nefes alma sırasında kaburgalar her yöne doğru genişler, karın

içeri girer, diyafram aşağı inmez ve tıpkı göğüs nefesinde olduğu gibi ciğerlerin

alt bölümü fonksiyonunu tam gerçekleştiremez. Bu nefes şekli göğüs ve boyun

kaslarının gerilimine bu da yorgunluğa neden olmaktadır.

3. Karından Soluk Alma: Bu soluk alma tarzı diyaframdan nefes almadır.

Bu şekilde soluk alırken karın dışarı çıkar, diyafram aşağı iner ve karını dışarı iter. Göğüs ve bel genişler, son kaburga kemikleri ile diğer kemiklerde dolaylı olarak genişler. Soluk verirken ise karın içeri girmeye başlar, diyafram eski haline döner yani yukarı çıkar, göğüs eski pozisyonunu alır.

Konuşma dili, günlük hayatta diğer insanlarla iletişim kurmak için konuşurken kullandığımız dildir. Bu dil, doğal olduğu için konuşurken cümlemizin kurallı olup olmadığına, kelimelerin doğru sıralanıp sıralanmadığına, söyleyişin doğru olup olmadığına pek dikkat etmeyiz. Bu sebeple zaman içinde, bölgeden bölgeye değişen birtakım söyleyiş farklılıkları ve kelime farklılıkları ortaya çıkar

Yazı dili, adından anlaşılacağı üzere yazıda kullanılan dildir. Dilde birliği, anlaşma kolaylığını sağlamak için kullanılan kitap dilidir, kültür dilidir, edebî dildir. Konuşma dilinin her bölgenin doğal, günlük dili olmasına karşılık yazı dili, okuma yazmada kullanılan ortak dildir.

Konuşma Dili ve Yazı Dili Arasındaki Farklar :

- Bir ülkede bir yazı dili varken birden fazla konuşma dili vardır.
- Konuşma dili doğaldır yazı dili yapma bir dildir.
- Yazı dilinde kurallar varken konuşma dilinde yoktur.
- Yazı dilinin kullanım sahası konuşma diline göre daha geniştir.
- Konuşma dili günlük hayatta farklılık gösterirken yazı dili göstermez.
- Konuşma dilinde cümleler genellikle kısadır, yazı dilinde uzun cümleler vardır.
- Yazı dilindeki alfabe sistemi bütün sesleri göstermeye yetmez. Bu yüzden konuşma dilinde bazı seslerin farklı seslendirildiği görülür.
 - Yazı dilinde anlamı kolayca ifade etmeye yarayan noktalama ve imla kurallarının yerini konuşma dilinde vurgu, tonlama, duraklama gibi özellikler alır. Bu özellikleri kazandıran diksiyon sanatıdır.

Lehçe nedir?

Bir dilin tarihi,siyasi,sosyal ve kültürel sebeplerle çeşitli bölgelerde zamanla ses, yapı ve kelime dağarcığı bakımından önemli farklarla birbirinden ayrılan kollarına lehçe denir,

Çuvaşça , Yakutça, Azerice, Özbekçe, Türkmençe vsTürkçenin lehçeleridir.

Ağız :Ulusal sınırlar içinde kullanılan dilin farklı coğrafi bölgelerdeki söyleyiş biçimine ağız denir.

Karadeniz ağızı,İstanbul ağızı vs.

Sıkça Yapılan Türkçe Hataları

-aynı anlama gelen iki kelimeyi anlamlarını düşünmeden arka arkaya kullanılması sonucu ortaya çıkan hatalar.

[mesela örneğin](#) - [bariz belli](#) - [yanlış hata](#) - [nüans farkı](#) - [kapalı spor salonu](#) - geri iade etmek- ful l dolu

-zaten kendisi çoğul olan bir kelimeye çoğul eki getirmek.

tezahüratlar-evliyalar-evlatlar

tabii bunlar çok yerleşmiş hatalar olduğu için artık göz ardı ediliyor.

doğru - yanlış

veya - ve ya

ya da - yada

beynelmilel - beynelminel

yalnız - yalnız (tek başına anlamında)

çünkü - çünkü

yanlış - yanlış

herkes - herkez

şarj - şarz

egzoz - (egsoz, egzoz, egsos, egzost vb.)

müsvetde - (müsvette, müsvetde, müsvetde)

grup - gurup

sürpriz - süpriz

her gün - hergün

bir şey - birşey

her şey - herşey

her biri - herbiri

pek az - pekaz
ara sıra - arasıra
hiçbir şey - hiçbirşey
birkaç şey - birkaçşey
ayaküstü - ayak üstü
tırış - traş
çember - çenber
orijinal - orjinal
laboratuvar - laboratuar
Ahmet'e - (ahmed'e, ahmede)
metot - metod
standart - standard
art arda - ard arda
tbmmı ye - tbmmı ne
paralel - parelel
değil - deyil
alüminyum - (alumiyum, alüminyum, alümiyum, alamiyon, alamiyum, aliyon vb.)
makine - makina
fantezi - fantazi
barbunya - barbun
abazan - abaza
mide - miğde
alt yazı - altyazı
dershane - dersane
aferin - aferim
maydanoz - maydonoz
sarımsak- sarmısak
kirpik/kiprik
yalnız/yanlız
Yunanistanlı- Yunanlıyanlış kullanımı

Görmezden gelmek- [görmemezlikten gelmek](#) sıhhatler olsun -saatler olsun

Eşofman –eşortman SBS-sbs sınavı, kpss sınavı, ygs-lys sınavı vs.

Yanlış

Doğru

Açıklama

, ve

ve

70 li

70'li

aklı evvel

aklievvel

Allahaşkına

Allah aşkına

Arapça'sı

Arapçası

arkadaşdan

arkadaştan

arttırmak

artırmak

"artmasını sağlamak" anlamında.

ayırım

ayırım

"fark" anlamında.

azçok

az çok

bařetmek

bař etmek

bende kullanıyorum

ben de kullanıyorum

"de" İngilizcede "also" anlamında

bir kaç

birkaç

bire birdir

birebirdir

Örneğin ilaç için, "çok iyi gelir" anlamında

birebir çeviri

bire bir çeviri

"aynen çeviri" anlamında

birşey

bir şey

birşeye

bir şeye

birşeyler

bir şeyler

bugünlerde

bu günlerde

ođunuzda böyle düřünüyor

ođunuz da böyle düřünüyor

"da" İngilizcede "also" anlamında

ok bilmiř

okbilmiř

dükkan

dkkn

farketmek

fark etmek

gel geelim

gelgelelim

"ne var ki" anlamında

gidiş geliş

gidişgeliş

güçlendirmeğe

güçlendirmeye

haketmek

hak etmek

"hakkı olmak" anlamında

hakketmek

hak etmek

"hakkı olmak" anlamında

hala

hâlâ

İngilizce "yet" anlamında

ham madde

hammadde

hergün

her gün

herkesden

herkesten

herşey

her şey

hiç bir

hiçbir

hukuğun

hukukun

Arapça kökenli kimi sözcüklerde yumuşama olmuyor

imkan

imkân

İngilizce'nin

İngilizcenin

iş yeri

işyeri

kat etmek

katetmek

Lise I de bize öğretilen

Lise I'de bize öğretilen

maaşallah

maşallah

madem ki

mademki

malesef

maalesef

malolmak

mal olmak

merağımı yenemedim

merakımı yenemedim

Arapça kökenli kimi sözcüklerde yumuşama olmuyor

mesala

mesela

mualif

muhalif

noluyor

n'oluyor; ne oluyor

olup ta

olup da

öğünç

övünç

öğünmek

övünmek

önerilebilinecek

önerilebilecek

Yanlış, çift edilgen olmasında.

pekçok

pek çok

rastgeldim

rast geldim

rasgele

rastgele

sabahdan

sabahtan

senli benli

senlibenli

tabi

tabii

"doğallıkla" anlamında

taktir etmek

takdir etmek

"övmek" anlamında

tarihde

tarihte

tebriği

tebriki

Arapça kökenli kimi sözcüklerde yumuşama olmuyor

tetenoz

tetanos

Türkçe'de

Türkçede

"In Turkish" anlamında.

Türkçe'mizin

Türkçemizin

Türkçe'yi

Türkçeyi

ve,

ve

yada

ya da

Yalıkavak'da

Yalıkavak'ta

yasa dışı

yasadışı

yer adı

yeradı

yer adları

yeradları

zıtı

zıddı

İngilizcede "opposite"

Konuşma Aygıtı: Göğüs boşluğu-akciğer-gırtlak-kirişler-küçük dil- dil- damak-diş

etleri dişler- dudaklar- geniz-burun . Bunların hepsine birden konuşma

aygıtı denir. Bunların birinde hastalık, sakatlık bulunuyorsa seslerden bazılarının veya

tamamının uygun biçimde çıkmasına engel olur.

Diksiyon Bakımından Ses

Ses Kirişlerinin düzgün titreşimi ile meydana gelen ünlüler (Selenler; a, e, ı, i, o, ö, u,ü)

Ses yolundan çıkarken gırtlak, damak, dişler ve dudaklar gibi herhangi bir engelle

karşılaşmayan seslere "ünlü" adı verilir. Türkçede ünlüler söylenişlerine göre üç grupta

incelenmektedir.

a. Dilin Durumuna Göre Ünlüler: "Ünlü" adını verdiğimiz sesler ağız yolundan

çıkarılırken dil, öne ve arkaya doğru hareket eder. Dilin arkaya doğru hareket etmesi

sonucunda kalın ünlüler, öne doğru hareket etmesi durumunda ise ince ünlüler çıkarılır.

Kalın (art) ünlüler; a, ı, o, u'dur. İnce(ön) ünlüler ise e,i,ö ve ü'dür.

b. Dudakların Durumuna Göre Ünlüler: Ünlüler çıkarılırken dudaklar düz ve yuvarlak

olmak üzere iki şekle girerler. Dudağın düzleşmesiyle çıkan ünlülere düz ünlüler;

yuvarlaklaşmasıyla çıkan ünlülere ise "yuvarlak ünlüler"adı verilir. Düz ünlüler; a,e,ı,i'dir.

Yuvarlak ünlüler ise o, ö,u,ü'dür.

c. Çenenin Durumuna Göre Ünlüler: Ünlülerin çıkartılmasında çenenin de önemli bir

işlevi bulunmaktadır. Kimi ünlülerde çene aşağıya doğru açılırken kimilerinde çene daralır.

Çenenin genişlemesiyle çıkarılan ünlülere "geniş ünlüler"; çenenin daralmasıyla çıkarılan

ünlülere "dar ünlüler" denir. Dar ünlüler ı,i,u,ü' dür. Geniş ünlüler ise a, e, o, ö 'dür.

Boğumlanma

Boğumlanma, ses organları tarafından seslerin doğru yerden ve doğru zamanlamayla

çıkmasıdır.

İletişim kurduğumuz zamanlarda, hızlı konuşan, yuvarlayan ya da tane tane

konuşmayan insanlarla zaman zaman hepimiz karşılaşmışızdır. Bu kişilerde boğumlanma

sorunu yaşıyor demektir. Yani boğumlamanız bozursa anlaşılama durumu ortaya

çıkabilir. Anlaşılamazsanız konuşmanızın da bir anlamı kalmaz.

Boğumlanmayı gerçekleştiren organlarımız iki gruba ayrılır;

1) Hareket eden boğumlanma organları : Bunlar çene, dudaklar, dil ve yumuşak

damaktır. Dilinizin damağınızın gerisine doğru götürdüğünüzde orda yumuşak

bir bölge hissedeceksiniz. Bu bölgeye yumuşak damak adı verilir.

2) Hareket etmeyen boğumlanma organları: Bunlar dişler, diş etleri ve damaktır.

Boğumlanmayı bu organlarımızın çeşitli hareketleriyle elde etmek mümkündür. Bu

organlarımız kaslarla ilgili oldukları için bu kasların eğitilmeleri boğumlanmamızın düzgün

bir şekilde gerçekleştirilebilmesini sağlamaktadır